

В.Ф. Бондаренко, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Г.А. Селютіна, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.Д. Марченко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

РОЛЬ І ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В даний час наша країна характеризується рядом процесів, що відбуваються в економічному і соціальному середовищі. Ці процеси пов'язані з переходом до наукомістких технологій і розвитком системи вищої освіти. Дана система націлена на перехід до особистісно орієнтованої підготовки кадрів. Одним із завдань сучасного вузу є розкриття потенціалу всіх учасників освітнього процесу та надання їм можливості прояву своїх прагнень і досягнення цілей.

Вирішення цих завдань неможливе без здійснення варіативності освітніх процесів, у зв'язку з чим з'являються різні інноваційні типи освітніх послуг і види освітніх установ, які вимагають глибокого наукового і практичного осмислення.

Зміна ролі вищої освіти у формуванні розвиненого конкурентоспроможного на світовому ринку суспільства зумовлює необхідність інноваційних процесів. Вища освіта все більше орієнтується на формування таких технологій впливу на особистість, в яких забезпечується баланс між соціальними та індивідуальними потребами.

Для того, щоб система вищої освіти розвивалася відповідно з інноваційними процесами, які відбуваються в країні і суспільстві, необхідно вільно орієнтуватися в таких поняттях, як «інновація», «інноваційний процес», «нововведення».

Досить довгий час у вітчизняній літературі проблема інновацій висвітлювалася лише в аспекті економічних досліджень. Проте з часом виникла потреба у визначенні інноваційних процесів у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і в освіті. Аналіз інноваційних процесів у вищій освіті включає не тільки дослідження сучасних досягнень в галузі науки і техніки, а й у сферах управління освітньою системою.

Інновації характерні для будь-якого виду професійної діяльності людини і саме тому стають предметом дослідження, аналізу та впровадження. Вони є результатом наукових досліджень. Процес розробки інновацій не є стихійним і вимагає ефективної системи управління.

Сутність поняття «інновації» можна розглядати з двох сторін суспільної діяльності людини, а саме як наслідок технологічних і соціальних процесів.

Технологічні інновації – це отримання нового або ефективного виробництва певного продукту, виробів, техніки, нові або удосконалені технологічні процеси.

Соціальні інновації – процес оновлення сфер життя людини під час реорганізації соціуму (педагогіка, система управління, благодійність, обслуговування, організація процесу).

Таким чином, стосовно системи вищої освіти інновації можна розглядати як інструмент, що сприяє оновленню та реорганізації людського суспільства, а також як комплексну діяльність, пов'язану зі створенням, освоєнням, використанням та реалізацією нових форм навчання, ефективних механізмів управління, нових освітніх продуктів і послуг тощо. Виникнення інновацій може відбутися двома способами: як спеціально спроектовані нововведення або випадково відкриті в порядку прояву викладацької активності.

В якості освітніх інновацій розглядають наступні:

- науково-практичне знання новизни,
- нові освітні технології навчання,
- проект ефективного інноваційного освітнього комплексу.

Інноваціями в освіті вважаються нововведення, спеціально спроектовані, розроблені або випадково відкриті в порядку педагогічної ініціативи.

Інноваційна освітня діяльність є ефективною формою організації навчального процесу, спрямованої на індивідуальний розвиток пізнавальних інтересів і творчих здібностей студентів. Метою педагогічних інновацій є здійснення нового бачення методології навчання, залучення нових методів, технологій, мультимедійних засобів навчання в інтересах розвитку особистості майбутнього фахівця.

Однак, поряд з позитивним розвитком вищої освіти існує ряд негативних явищ, які перетворюються на суттєві проблеми всієї системи національної вищої освіти. Скорочення фінансування державних ВНЗ негативно позначається на їх діяльності, з іншого боку, ВНЗ отримали можливість самостійно знаходити кошти для фінансування діяльності шляхом надання платних освітніх послуг, здійснювати підприємницьку, виробничу та інші види діяльності.